Onderbouwing referentienorm sport

De Amsterdamse sportnorm beperkt zich tot:

- Gemeentelijke binnensportaccommodaties
- Ruimte voor sport en bewegen in de openbare ruimte
- Ruimte voor (anders-)georganiseerde buitensport

Binnensportaccommodaties

De benodigde gymcapaciteit voor scholen wordt berekend in het kader van onderwijshuisvesting (volgt dus primair onderwijs). Voor de grotere gemeentelijke binnensportaccommodaties (sporthallen en zwembaden) hanteren we referentiecijfers. Deze zijn gebaseerd op planologische kengetallen en vertaald naar aantal inwoners. Voor de sporthallen zijn de landelijke kengetallen preciezer gemaakt op basis van Amsterdamse ervaringscijfers (Sportaccommodatieplan 2006/Sportaccommodatieplan 2015-2022). De cijfers zijn als volgt:

- 1 sporthal per 24.000 inwoners
- 1 zwembad per 80.000 - 100.000 inwoners

De realisatie van nieuwe sporthallen wordt in Amsterdam in bijna alle gevallen gekoppeld aan de behoefte aan gymfaciliteiten van scholen voor voortgezet onderwijs (3 gymzalen vormen tezamen één grote sporthal). Bij zowel sporthallen als zwembaden zijn beide kengetallen richtlijnen: naast het benodigde draagvlak, zijn ook de combinatiemogelijkheden en een evenwichtige spreiding over de stad belangrijke factoren.

Sport in de openbare ruimte

De norm voor ongeorganiseerde sport in de openbare ruimte is afgeleid van de vroegere norm uit het voorzieningenmodel voor speelvelden (trapveldjes). Omgerekend naar vierkante meters per woning komt dit uit op 1 m2 per woning.
Deze kwantitatieve norm dient zich echter vooral kwalitatief in de planvorming te uiten en zal ook voornamelijk kwalitatief worden getoetst. De kwantitatieve opgave is er vooral op gericht dat de gerealiseerde openbare ruimte (stenig en groen) ook geschikt is voor sportief gebruik, spelen en bewegen. De norm voor ongeorganiseerde sport is geen vervanging voor groen, maar kan hier wel prima mee gecombineerd worden. Ook specifieke speelplekken worden niet meegenomen in de norm, ondanks dat spelen en sporten dicht tegen elkaar aan liggen, ook in het gebruik van ruimte.

Ruimte voor (anders-)georganiseerde buitensport

Bij het opstellen van de sportnorm is gezocht naar bruikbare referenties in zowel binnen- als buitenland. Er zijn, voor zover bekend, geen steden met een vastgelegde ruimtelijke norm voor sport en bewegen. Beschikbare referentiegetallen blijken bovendien niet eenduidig en daardoor moeilijk vergelijkbaar.
In het AUP (1935) is voor het laatst gewerkt met een algemeen geldende norm voor sportterreinen. Destijds werd berekend dat de gemiddelde benodigde capaciteit per inwoner 4,86 m2 aan sportterrein bedroeg. Dit betrof echter een bruto norm (inclusief randgroen, ontsluiting e.d.). Bovendien was deze norm gebaseerd op het gebruik van natuurlijke ondergronden: gras in plaats van kunstgras.
Het laatste decennium wordt voor de berekening van maatschappelijke voorzieningen in ruimtelijke planvorming (soms) gebruik gemaakt van het Amsterdams voorzieningenmodel. In dit model zijn verouderde gemiddelde referentiecijfers opgenomen voor voetbal, hockey en tennis. Het model berekent op grond van woningaantallen en verwachte bevokingssamenstelling de behoefte aan velden voor de drie grootste verenigingssporten (voetbal, hockey en tennis). Het grootste nadeel van dit model is de beperking in sporten en de vastgeklinkte verhouding (in

grootte) tussen sporten onderling. Bovendien is dit model gebaseerd op gemiddelden, terwijl de werkelijk sportbehoefte sterk differentieert per woonmilieu.
Op grond van de trends in de sport, de praktijk in stedenbouw en het uitgangspunt van gebiedsgericht maatwerk is het zaak om in planvorming tijdig voldoende sportruimte op te nemen, die vervolgens bottom-up, in overleg met sportaanbieders en bewoners ingevuld wordt met sportprogramma. De nieuwe planologische sportnorm wordt daarom uitgedrukt in vierkante meters voor sport bruikbaar veldoppervlak.

Leren van IJburg
De sportnorm is mede gebaseerd op de huidige capaciteitstekorten op IJburg. Op dit moment kent IJburg 3 voetbalvelden, 3 hockeyvelden (beiden in het Diemerpark)en 10 tennisvelden. Dit aanbod blijkt niet voldoende om de sportvraag op IJburg te accommoderen. Er bestaan zowel bij voetbal en hockey flinke wachtlijsten voor met name jeugdleden. Ook de oorspronkelijk geplande 7 velden in het Diemerpark, waarvan er 6 zijn gerealiseerd bieden onvoldoende capaciteit om in de sportvraag te voorzien.
Het huidige aanbod voor georganiseerde sport op IJburg is op dit moment iets meer dan 48.500 m2 aan veldoppervlak. Op basis van de wachtlijsten zou er op dit moment een aanbod moeten zijn van 4,5 voetbalvelden, 4,5 hockeyvelden en 15 tennisbanen. Het benodigde aantal vierkante meter bedraagt dan bijna 73.000 m2. Dit gegeven is mede uitgangspunt geweest om de benodigde sportnorm in de kinderrijke groen/blauwe woonmilieus te bepalen: 9 m2 per woning.
(Het huidige tekort op IJburg zal worden meegenomen in de uitwerking van het sportprogramma IJburg2).

Conclusie norm (anders-)georganiseerde buitensport
Op basis van de gegevens voor heel Amsterdam (gemiddeld 2,5 m2 per inwoner) gecombineerd met de gegevens van IJburg (verschil tussen huidig aanbod en vraag) wordt een naar woonmilieu gedifferentieerde norm voor (anders-)georganiseerde buitensport voorgesteld. Hierbij wordt de norm gekoppeld aan de hoeveelheid te realiseren woningen, niet aan de geprognosticeerde bevolkingssamenstelling. Het buitensportaanbod wordt daardoor een kenmerk van het woonmilieu:

Centrumstedelijk:	2 m2 buitensport per woning
Gemengde stadsbuurt:	5 m2 buitensport per woning
Groenblauwe woonmilieus:	9 m2 buitensport per woning

De voorgestelde sportnorm betreft de daadwerkelijk voor sport te gebruiken ruimte bij gebruik van intensief bespeelbare ondergronden en is exclusief ruimte voor parkeren, ontsluiting, waterberging en recreatief randgroen.

Nadere onderbouwing:

De sportnorm geeft nadrukkelijk invulling aan de wens van de gemeenteraad om meer ruimte voor sport te creëren en ook in de toekomst te borgen dat er voldoende ruimte voor sport en bewegen is in Amsterdam. Zowel in het Sportaccommodatieplan 2015-2022 als de Sportvisie 2025 is dit vastgelegd.

In het Sportaccommodatieplan 2015-2022 (vastgesteld door de gemeenteraad in juni 2015) is dit als volgt verwoord: "*Met dit Sportaccommodatieplan willen we een basis leggen voor een voor iedereen toegankelijke en bereikbare sportinfrastructuur, die toekomstbestendig en duurzaam is en ruimte biedt voor vernieuwing"* Dit wordt gedaan door onder andere in te zetten op het zoveel mogelijk wegwerken van de wachtlijsten in de sport door meer ruimte te creëren voor sport en de bestaande ruimte voor sport beter te benutten. Ook de openbare ruimte wordt benoemd als een essentieel onderdeel van de sportinfrastructuur. Door de sport toegankelijk en bereikbaar te maken door onder andere te voorzien in een lokaalgericht, kleinschalig en divers netwerk van sportvoorzieningen zodat sport voor iedereen dichtbij is. En de vaak afgesloten sportvoorzieningen zoveel mogelijk te ontsluiten door openbare routes over deze parken aan te leggen en de veiligheid rond deze parken te verbeteren. Door het gebruik van de bestaande ruimte in de sport zoveel mogelijk te intensiveren door dubbelgebruik van voorzieningen te faciliteren en te kiezen voor toplagen die intensiever bespeeld kunnen worden. En daarnaast te zoeken naar integrale oplossingen voor leegstand dan wel onderbezetting van faciliteiten. En tot slot bij de investeringen in de sportinfrastructuur nadrukkelijk ruimte te geven aan vernieuwing en innovatie.

Bij behandeling van de Sportvisie 2025 (vastgesteld door de gemeenteraad in oktober 2016) heeft de gemeenteraad een amendement aangenomen waarin expliciet gevraagd wordt om het opnemen van een sportnorm. Dit is verwoord in de volgende opdracht:
"*Amsterdam gaat een ruimtelijke sportnorm opnemen als onderdeel van het strategiebesluit met als doel voldoende ruimte voor sport en bewegen te borgen in (nieuwe) ontwikkelgebieden. Deze ruimtelijke sportnorm wordt in de eerste helft van 2017 ontwikkeld en aan de Raad voorgelegd."*
Daarnaast is in de Sportvisie vastgelegd dat "*Amsterdam in het kader van de woningbouwambitie (Koers 2025) een planologisch kader voor sport en bewegen ontwikkelt. Deze legt het te realiseren sport- en beweegprogramma vast en regelt de financiering van deze accommodaties en maatregelen. Tezamen met de bouwstenen voor sport en sportieve recreatie in het groen, op het water en in de bewegende stad wordt de ambitie voor sport, sportieve recreatie en bewegen in toekomstige omgevingsvisies (opvolger van de structuurvisie) vastgelegd in de Hoofd Sport- en Beweegstructuur en zo integraal onderdeel van de ontwikkelvisie van onze stad. Voor de overbruggingsjaren voorziet het Sportaccommodatiefonds in de investeringsbehoefte in de sportieve stad."*

Cijfermatige onderbouwing
In het rapport 'Ruimte voor sociale voorzieningen. Onderzoek naar de ruimtebehoefte van sociale voorzieningen.' dat KPMG in 2003 in opdracht van Dienst Maatschappelijke Ontwikkeling heeft opgesteld zijn de volgende ruimtelijke kengetallen voor sport opgenomen:

Tabel E.4. Kengetal maatschappelijke dienstverlening

kengetal gebaseerd op normen (norm aantal klanten [patiënten, gebruikers]x aantal vierkante meter)	kengetal gebaseerd op empirie (aantal beoefenaren x ruimtegebruik)	kengetal gebaseerd op schattingen (aantal vierkante meters/bevolking)	
		ruimtegebruik (per 1.000 inwoners)	
		Buiten	
		veldvoetbal	3.141
		tennis	186
		korfbal	38
		hockey	34
		handbal	171
		Buiten totaal	**3.570**
		Binnen:	
		Squash	7
		Tennis	39
		Binnen totaal	**46**
		Totaal sport	**3.316**
Bron: Sport in de Westelijke Tuinsteden			

Deze zijn gebaseerd op de ruimtebehoefte in de Westelijke Tuinsteden. Voor de buitensportaccommodaties komt dit uit op een totaal van 3.570m2 per 1000 inwoners. Teruggerekend naar een aantal woningen van 500 (met een gemiddelde woningbezetting van 2) is dat gemiddeld ca 7 m2 per woning. Gecorrigeerd voor kunstgras (ruimte voor veldvoetbal gedeeld door 1,5) komt dit uit op een gemiddelde van 5 m2 per woning.